Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Tereza Hlůžová

Právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení

Bakalářská práce

Olomouc 2024

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 74 600 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 28. března 2024 .....

Tereza Hlůžová

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, ochotu, vstřícnost a její cenné rady a nápady, které mi pomohly při tvorbě této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratek 5
Úvod 7
1. Základní právní úprava v oblasti zdravotnictví 9
1.1. Vývoj dětských práv v mezinárodně-právním prostředí 10
1.2. Právní základ práva dítěte na přítomnost zákonného zástupce 13
1.2.1. Limity práva 14
2. Právní rámec péče o nezletilého pacienta ve zdravotnickém zařízení 16
2.1. Zdravotnické subjekty a služby 16
2.2. Nezletilé dítě a zákonný zástupce 18
2.3. Vnitřní řád 20
2.4. Stížnost 21
3. Analýza jednotlivých aspektů aktuální právní úpravy 22
3.1. Výjimky a podmínky omezení přítomnosti 22
3.2. Poplatky 25
3.3. Praktické příklady porušení práva dítěte 26
3.4. Stížnosti a jiné možnosti, jak se bránit 29
Závěr 32
Seznam použitých zdrojů 34
Abstrakt 39
Klíčová slova 40

Seznam použitých zkratek

ARO

- anesteziologické a resuscitační oddělení

ČSFR

- Česká a Slovenská Federativní republika

Deklarace práv dítěte

- Usnesení Valného shromáždění OSN č. DE01/59, Deklarace práv dítěte

Charta

- Charta práv dětí v nemocnici

JIP

- jednotka intenzivní péče

Listina základních práv a svobod/LZPS

- Listina základních práv a svobod vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky

Metodický pokyn k přít. zák. zástupců

- Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb

Mezinárodní Pakt o občanských a politických právech

- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Mezinárodní Pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech

- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Občanský zákoník /ObčZ

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

OSN

- Organizace spojených národů

poskytovatel

- poskytovatel zdravotní služby/péče

právo dítěte/právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce/rodiče ve zdravotnickém zařízení/právo na nepřetržitý kontakt

- právo nezletilého pacienta na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce při poskytování zdravotní služby

Správní řád

- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Úmluva o lidských právech a biomedicíně

- Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 96/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně

Úmluva o právech dítěte

- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte

VOP

- Veřejný ochránce práv

Všeobecná deklarace lidských práv

- Usnesení Valného shromáždění OSN č. DE01/48, Všeobecná deklarace lidských práv

zdravotní/zdravotnický personál, zdravotník

- zdravotnický pracovník

Zákon č. 220/1991 Sb.

- Zákon č. 220/1991 Sb., České národní rady o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře

Zákon o zdravotních službách/ZoZS

- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

Úvod

Ve veřejném prostoru jsem se v posledních letech začala častěji setkávat s problematikou zaměřující se na téma nepřetržité přítomnosti zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení s tím, že si spousta zákonných zástupců neví rady, z čeho toto právo vychází a zda může být omezeno. Proto bych ráda na tuto problematiku nejen poukázala, ale má práce by mohla být i určitým vzorem pro zákonné zástupce a jiné osoby, které si ve svých právech nejsou tak jisti, jako právní poradci či jiné osoby, které jsou v této oblasti odborně znalí.

Cílem mé bakalářské práce je vymezit, z jakých právních předpisů právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení plyne a za jakých okolností může být omezeno. Má práce je založená na literární rešerši, která vede k zodpovězení mých výzkumných otázek. Není možné vycházet pouze z několika málo publikací, jelikož, dle mého názoru, dosud nevzniklo dostatek obsáhlých odborných pramenů, které by se zaměřovaly konkrétně na tuto problematiku. Literatura se zpravidla zabývá právem na přítomnost dítěte na zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení pouze okrajově a rozsah judikatury je poměrně úzký. Na základě rešerše tak budu schopna provést analýzu jednotlivých ustanovení právních předpisů.

Hlavní výzkumnou otázkou je, jak aktuální česká právní úprava ovlivňuje uplatňování práva dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení? Dílčími otázkami, na které se v práci budu snažit odpovědět, jsou: Je právo dítěte absolutním a pokud ne, tak jaké má limity? Je možné přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení zpoplatnit? Je právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce porušováno? Jakým způsobem je případně možné se proti porušování práva dítěte bránit? Mé zjištění následně shrnu i v závěru práce. V teoretické části bude převažovat metoda popisná, v praktické části metoda analytická.

V teoretické části zpočátku vymezím obecně základní právní úpravu v oblasti zdravotnictví, na kterou následně navážu právní úpravou v mezinárodním prostředí se zaměřením na dětská práva v historické souvislosti. Poté vytýčím konkrétně právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce a objasním, z jakých právních předpisů toto právo vychází a zároveň se pokusím zjistit, zda a popř. kdy toto právo lze omezit. Následně v kapitole druhé popíšu pojmy, jejichž znalost je nutná pro pochopení všech aspektů mojí bakalářské práce.

V praktické části, budu analyzovat aktuální právní úpravu aspektů ovlivňující právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení, zda je dostatečně v České republice regulováno a co popř. v právní úpravě chybí. Zaměřím se zejména na zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, zaručující toto právo. Dále se pokusím odpovědět na

otázku, jak postupovat v roli rodiče, pokud jsou poplatky/úhrada za pobyt ve zdravotnictví jedinou překážkou v zajištění nepřetržité přítomnosti rodiče. Poté se pokusím zjistit, zda existují konkrétní situace, ve kterých došlo k porušení zaručeného práva, nebo zda lze považovat určitý postup zdravotnického pracovníka jako oprávněný. A v poslední podkapitole budu zkoumat, zda je možné se proti postupu zdravotního personálu bránit.

Práce je zpracována ke dni 28. března 2024.

1. Základní právní úprava v oblasti zdravotnictví

Právo zdravotnické je právní oblastí, která spadá pod správní právo. Správní právo je odvětví práva upravující vztahy, které vznikají při správě veřejných záležitostí mezi orgánem veřejné správy a občanem státu, popř. jiného subjektu nacházející se na území státu.[1] Existuje však několik dalších definic, kterými jej lze vymezit a podle Sládečka se jedná o *„soubor veřejnoprávních norem (hmotněprávní, procesní a organizační povahy), které upravují organizaci, činnost a procesní postupy veřejné správy.“*[2]

Zdravotnické právo je právem, které spadá do nové právní sféry a nelze jej tak zařadit mezi běžné právní oblasti. Jedná se o souhrn právních norem, které upravují poskytování zdravotní péče. Rozděluje se do 4 oblastí, které jsou vzájemně provázané:

1) Medicínské (lékařské právo), které se zaměřuje na vztah mezi zdravotnickým pracovníkem a pacientem
2) Právo veřejného zdravotního pojištění a postavení zdravotních pojišťoven
3) Farmaceutické právo
4) Právo veřejného zdraví a jeho ochrana[3]

„Správa na úseku zdravotnictví je širokým odvětvím veřejné správy.“ Spadá tak pod ni nespočet oborů, a to zejména: ochrana veřejného zdraví a veřejného zdravotního pojištění, poskytování zdravotních služeb, zdravotnická zařízení, profesní samospráva, zdravotničtí pracovníci, problematika léčiv a zdravotnických prostředků, ochrana před alkoholismem a jinými toxikomaniemi a umělé přerušení těhotenství.[4]

Zdraví představuje pro každého jednotlivce jednu z nejcitlivějších a nejdůležitějších hodnot, a je tak třeba jej zabezpečit právní úpravou veřejného práva a regulovat tak právní vztahy vyplývající z poskytování zdravotní péče.[5] Článek 6 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen *„LZPS“*), zaručuje základní lidské právo každého člověka, a to právo na život, a článek 6. odst. 2 stanovuje pravidlo, že nikdo nesmí být zbaven života.[6] Právo na ochranu zdraví zaručuje také LZPS v článku 31, přičemž upravuje podmínku, že zdravotní péče bude poskytnuta bezplatně pouze v souvislosti s účastí na veřejném pojištění

[1] VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 292.
[2] SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné Správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 44.
[3] ŠUSTEK, Petr. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 31.
[4] HALÍŘOVÁ, Gabriela. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 407.
[5] VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 300.
[6] HALÍŘOVÁ, Gabriela. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 410.

a za podmínek stanovené zákonem. Na tento článek tak navazuje zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.[7]

Aktuálně nevýznamnějším zákonem v oblasti poskytování zdravotních služeb je zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále jen *„ZoZS“*). [8] Tento zákon se vztahuje převážně na 2 právní vztahy, přičemž na jedné straně je vždy poskytovatel zdravotní služby a na straně druhé buďto pacient (či jemu osoba blízká) nebo orgán státní správy, a upravuje tak výkon státní správy v oblasti zdravotnictví.[9] Základem pro poskytování zdravotní služby je ale také soukromoprávní předpis, a to konkrétně zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen *„ObčZ“ nebo „občanský zákoník“*). Ten v § 3 odst. 2 písm. a) upravuje právo každého na ochranu života, zdraví, svobody, cti, důstojnosti a soukromí. Aktuální občanský zákoník také jako první zmiňuje tzv. Smlouvu o péči o zdraví. § 2636 konkrétně říká, že smluvními stranami tohoto vztahu je na straně jedné poskytovatel péče, a na straně druhé příkazce. V rámci smlouvy si buď léčebné výlohy platí příkazce sám, nebo je zdravotní služba za ošetřovaného hrazena zdravotní pojišťovnou. [10]

1.1. Vývoj dětských práv v mezinárodně-právním prostředí

Jelikož se v mé práci zaměřuji na nezletilé děti, chtěla bych poukázat na vývoj jejich práv, protože tato právní úprava nebyla v poměrně blízké minulosti samozřejmostí. Teprve v roce 1924 byla poprvé v historii mezinárodního prostředí prohlášena dětská práva Společností národů, a to přijetím Deklarace práv dítěte, tedy tzv. Ženevskou deklaraci.[11] Obsahovala pouze 5 bodů a první z nich zajišťoval dítěti poskytnutí prostředků nezbytných pro jeho normální rozvoj. Právo dítěte na ošetření v případě nemoci, nakrmení v případě hladovění, pomoc zaostalému dítěti, náprava delikventního dítěte a zaopatření a ochrana sirotka byly obsahem druhého bodu. Třetí bod se zaměřoval na povinnost pomoci dítěti jako prvnímu v nouzi. Deklarace dále zmiňovala povinnost připravit dítě vydělávat si na živobytí a jeho ochranu před jakýmkoli vykořisťování. A pátý bod ukotvoval povinnost výchovy dítěte tak, aby jeho nadání bylo věnováno službě bližním.[12] Tento dokument státy nezavazoval, avšak byl pro tuto dobu

---

[7] VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 300.
[8] ŠUSTEK, Petr. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 41.
[9] ŠTEFKO, Martin. In: KOLDINSKÁ, Kristina a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 121-122. Dostupné z: databáze beck.online.cz.
[10] ŠUSTEK, Petr. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 36-40.
[11] BŮŽEK, Antonín. Století dítěte a práva dítěte. In: SYCHROVÁ, Adriana a kol. *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník ze II. sympozia o vývoji sociální pedagogiky 16. dubna 2009*. Pardubice: Univerzita Pardubice Fakulta filozofická, 2009, s. 43.
[12] Ženevská deklarace práv dítěte (*Geneva Declaration of the Rights oof the Child*) přijatá dne 26. září 1924 Společností národů [online]. un-documents.net [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm.

významným z hlediska morálního, politického i historického a poukazoval tak na potřebu právní úpravy dětských práv.[13]

V roce 1948 Organizace spojených národů (dále jen *„OSN"*) přijala Všeobecnou deklaraci lidských práv, která se sice nezaměřovala pouze na práva dětí, avšak článkem 25 odst. 2 ukotvila právo na zvláštní péči a pomoci dětem. Ve své době měla povahu tzv. „soft law", tudíž nebyla právně závazná a neplynuly z jejího nedodržování žádné právní následky.[14] Několik států z ní při úpravě lidských práv vycházelo, a byla nazývaná jako tzv. *„Mezinárodní ústava lidských práv"*.[15] Stala se v průběhu let součástí mezinárodního práva a aktuálně je právně závazným mezinárodním obyčejem.[16]

OSN v roce 1959 použila tyto předchozí akty jako základ a přijala tak Deklaraci práv dítěte (jinými slovy Chartu práv dítěte), která dětská práva rozšiřovala v celkem 10 zásadách, ale i ta nebyla právně závazná. Zásady přiznávaly práva všem dětem bez rozdílu, a to například mimo již zmíněná, právo na jméno a státní příslušnost, právo na vzdělání, potřebu lásky a porozumění k plnému vývoji osobnosti a povinnost chránit dítě před činy, které by mohly podporovat jakoukoli formu diskriminace.[17]

V roce 1966 vznikly na půdě OSN dvě důležité úmluvy v oblasti lidských práv a Československou socialistickou republikou byly obě podepsány v roce 1968. Prvním je Mezinárodní Pakt o občanských a politických právech, který svým článkem 17 upravuje, že žádné osobě nemůže být zasaženo do rodiny a soukromého života, přičemž pokud se tak stane, má právně zaručenou ochranu vůči těmto zásahům/útokům. Článek 23 odst. 1 uznává pojem rodiny, jako základní přirozenou jednotku společnosti, které je zaručeno právo ochrany společnosti a státu. Následující článek 24 odst. 1 zaručuje přímo dítěti právní ochranu ze strany jeho rodiny, společnosti a státu. Druhou úmluvou je Mezinárodní Pakt o hospodářských,

---

[13] BŮŽEK, Antonín. Století dítěte a práva dítěte. In: SYCHROVÁ, Adriana a kol. *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník ze II. sympozia o vývoji sociální pedagogiky 16. dubna 2009.* Pardubice: Univerzita Pardubice Fakulta filozofická, 2009, s. 43.

[14] HOFSCHNEIDEROVÁ, Anna. *Ochrana práv dětí v konfliktu se zákonem v mezinárodněprávních dokumentech* [online]. Brno: Liga lidských práv, 2014, s. 10-12. Dostupné z: https://llp.cz/wp-content/uploads/Ochrana_prav_deti_v_konfliktu_se_zakonem_v_mezinarodnepravnich_dokumentech.pdf.

[15] BŮŽEK, Antonín. Století dítěte a práva dítěte. In: SYCHROVÁ, Adriana a kol. *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník ze II. sympozia o vývoji sociální pedagogiky 16. dubna 2009.* Pardubice: Univerzita Pardubice Fakulta filozofická, 2009, s. 46.

[16] HOFSCHNEIDEROVÁ, Anna. *Ochrana práv dětí v konfliktu se zákonem v mezinárodněprávních dokumentech* [online]. Brno: Liga lidských práv, 2014, s. 12. Dostupné z: https://llp.cz/wp-content/uploads/Ochrana_prav_deti_v_konfliktu_se_zakonem_v_mezinarodnepravnich_dokumentech.pdf.

[17] Usnesení Valného shromáždění OSN č. DE01/59, Deklarace práv dítěte.

sociálních a kulturních právech, který svým článkem 10 uznává nejširší možnou ochranu a pomoc rodině.[18]

V roce 1989 přijala OSN padesáti článkovou Úmluvu o právech dítěte, ve které je poprvé definováno, kdo je dítětem (tedy osoba mladší osmnácti let) a právo dítěte vyrůstat v rodinném prostředí. Úmluva klade důraz zejména na zájem dítěte, [19] který musí být dle článku 3 odst. 1 tím hlavním hlediskem při kterékoli činnosti vztahující se k dětem. Článek 3 odst. 2 zavazuje smluvní strany k zajištění ochrany a péče dítěte nezbytné pro jeho blaho, s ohledem na práva a povinnosti rodičů/zákonných zástupců. Pro tuto práci je důležitý článek 9 odst. 1, zajišťující, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli a článek 24, vymezující právo dítěte na nejvýše dosažitelnou úroveň zdravotního stavu a přístup ke zdravotnické službě. V České a Slovenské Federativní republice (dále jen *„ČSFR"*) se stala účinnou dne 6.2.1991, po ratifikaci prezidenta ČSFR.[20] Pro ČSFR vzešla v platnost v roce 1992 také Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, avšak k jejímu sjednání došlo již v roce 1950 Radou Evropy a jejími členy. Článek 8 odst. 1 zaručuje každému právo respektování rodinného a soukromého života.[21]

Významným dokumentem, který byl přijat Evropskou asociací na podporu dětí v nemocnici, v roce 1988 v Leidenu, je Charta práv hospitalizovaných dětí. Shrnuje práva dětí při hospitalizaci v celkem 10 článcích, ve kterých se klade důraz na celkový proces přijetí dítěte do nemocnice.[22] Na jež základě vznikla česká verze Charta práv dětí v nemocnici, schválena centrální etickou komisí Ministerstva zdravotnictví ČR v roce 1993.[23] Pro moji práci je nejdůležitější druhý bod, který nejen že poukazuje na právo dětí na nepřetržitý kontakt s jejich rodiči a sourozenci, ale i na potřebu povzbuzení a pomoci rodičů k setrvání se svým dítětem v nemocnici a podílení se na jeho péči. Zároveň je zde zdůrazněna potřeba plné informovanosti rodičů o chodu daného oddělení. Nelze opomenout ale i další významná práva, jež Charta přiznává rodičům i dětem, a jsou v úzké souvislosti s tématem mojí práce, jakožto právo na informace o zdravotním stavu a právo podílet se na rozhodování o poskytnutí zdravotní péče.

---

[18] Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů.
[19] VANÍČKOVÁ, Eva. *Deklarace práv dítěte*. vlada.gov.cz [online], 10. listopadu 2009 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560/.
[20] Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.
[21] Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.
[22] European Association for Children in Hospital. *History of EACH* [online]. each-for-sick-children.org [cit. 6 března 2024]. Dostupné z: https://each-for-sick-children.org/history/.
[23] Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Práva hospitalizovaných dětí* [online]. mpsv.cz [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/web/cz/prava-hospitalizovanych-deti.

Zároveň z Charty vyplývá nezbytná potřeba vzdělání zdravotníků v oblasti psychologie a etiky pro zajištění citlivého, respektujícího a ohleduplného jednání s dětmi a jejich rodiči.[24] Charta ale není právním předpisem a nelze její plnění vymáhat. I přesto je však doporučováno se jí řídit, jelikož pravidla, která upravuje, vychází z již zaručených práv, a zároveň zajišťuje postup v souladu s etickými principy.[25]

A poslední důležitou úmluvou, ze které zdravotníci musí při svých postupech vycházet, je Úmluva o lidských právech a biomedicíně, jež vzešla v platnost na území České republiky v roce 2001, přičemž k jejímu uzavření došlo ve Štrasburku již v roce 1997. Článek 6 odst. 2 stanovuje podmínku, že v případě lékařského zákroku u nezletilé osoby, je nutný souhlas zákonného zástupce.[26]

1.2. Právní základ práva dítěte na přítomnost zákonného zástupce

Je tedy nutné vymezit, z jakých právních předpisů právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení plyne. Pevným základem, z kterého se následně formovala aktuální právní úprava, jsou veškeré mezinárodněprávní dokumenty, uvedené již v kapitole 1.1. Jako nejvýznamnější mezinárodní smlouvu lze považovat zmíněnou Úmluvu o právech dítěte, která v článku 9 odst. 1 nedovoluje oddělit dítě od rodiče proti jejich vůli a tím toto právo podporuje.[27]

Základním zákonem na ústavněprávní linii, je Listina základních práv a svobod, se kterou musí být v souladu veškeré právní předpisy přijaté na území České republiky. Významným pro tuto práci je článek 10 odst. 2 zaručující ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, a článek 32 odst. 4: *„práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny pouze proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.“*

Hlavním relevantním a účinným zákonem, ze kterého toto právo přímo vyplývá, je zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Ten přiznává nezletilému pacientovi, kterému je poskytována zdravotní služba, dle § 28 odst. 3 písm. e) 1., právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce, popř. jiné osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno. V rámci mé práce budu místy pro zjednodušení textu označovat zákonného zástupce pouze jako rodiče v souvislosti

[24] ZACHAROVÁ, Eva. Práva dětského pacienta v ošetřovatelské péči. *Pediatrie pro praxi* [online], 2010, roč. 11, č. 5, s. 334-335 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.pediatriepropraxi.cz/pdfs/ped/2010/05/13.pdf.
[25] VYSOKAJOVÁ, Margerita. In: KOLDINSKÁ, Kristina a kol. *Právo sociálního zabezpečení.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 123-135. Dostupné z: databáze beck.online.cz.
[26] Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 96/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně, ve znění pozdějších předpisů.
[27] Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.

s právem na nepřetržitou přítomnost, avšak pod tímto označením si lze představit i osobu poručníka. Právo náleží ale i dalším osobám, jako je pěstoun, osoba určená zákonným zástupcem a další osoby, jimž bylo dítě svěřeno do péče, ať už rozhodnutím soudu nebo jiným orgánem.[28] V případě rodičů však nemůže zdravotnický pracovník určit, zda bude přítomen otec či matka, jelikož toto právo je svěřeno oběma bez diskriminace pohlaví [29] a jejich odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte je společná.[30] Pokud je to tedy prakticky možné, mohou být přítomni oba rodiče,[31] pokud ne, rozhoduje se v nejlepším zájmu dítěte v souvislosti s článkem 3 a 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, který ze zákonných zástupců toto právo využije. V případě jednodenní nebo lůžkové péče nezletilého dítěte vyplývá nadto z § 47 odst. 1 písm. b) ZoZS poskytovateli zdravotní služby povinnost umožnit pobyt zákonnému zástupci spolu s hospitalizovaným nezletilým pacientem. A v neposlední řadě občanský zákoník v § 858 upravuje rodičovské právo a povinnost spočívající v udržování osobního styku s dítětem.

Důležitým dokumentem, jehož cílem je sjednocení postupu všech zdravotnických zdravotníků a zajištění tohoto práva ve všech zařízeních bez rozdílu, je metodický pokyn ministerstva zdravotnictví k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb (dále jen *„metodický pokyn k přít. zák. zástupců“*), vydaný dne 13. června 2023. Cílem metodiky je sjednocení postupu všech zdravotnických zdravotníků, a zajištění tak práva dítěte ve všech zařízeních bez rozdílu.[32]

1.2.1. Limity práva

Právo na nepřetržitý kontakt dítěte s rodičem je limitováno několika výjimkami. Ve zmíněném § 28 odst. 3 písm. e) ZoZS zjistíme, že právo může být přiznáno pouze v souladu s dalšími právními předpisy, vnitřním řádem a zároveň přítomnost rodiče nesmí narušit poskytnutí zdravotních služeb.[33] Přičemž takové narušení může způsobit například tlak ze strany rodičů, kteří nejsou schopni dohodnout se, který z nich u dítěte zůstane, a na základě toho, v zájmu dítěte, může zdravotnický pracovník rozhodnout o omezení jejich přítomnosti. Jako další situace, které mohou být označeny jako narušení poskytnutí zdravotní služby jsou ty,

---

[28] § 28 odst. 3 písm. e) 1., zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.
[29] Zpráva o zjištění diskriminace ze dne 22. prosince 2016, sp. zn. 3973/2015/VOP.
[30] Článek 18 odst. 1, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.
[31] Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.
[32] Tamtéž.
[33] *„to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence; tím není dotčen § 47 odst. 1 písm. b)“*

kdy by rodič nerespektoval práva ostatních pacientů, svou přítomností by omezoval přístup k dítěti a znemožňoval tak práci poskytovatelům zdravotních služeb z důvodu nedostatečné velikosti prostoru zdravotnického zařízení, nebo byl nemocný, agresivní či násilný. V souvislosti s § 35 odst. 5 ZoZS může být rodič vyloučen, pokud mají zdravotníci důvodné podezření o týrání, ohrožování či zneužívání dítěte. Může být přítomnost rodiče limitována také ve chvíli, kdy o to požádá právě dítě dostatečně rozumově a volně vyspělé.[34] Zdravotní personál musí ale vždy náležitě vysvětlit, z jakého důvodu je přítomnost omezena, a nikoli se jen svévolně bez náležitého odůvodnění rozhodnout, a rodiče vykázat.[35]

Pobyt zákonného zástupce s hospitalizovaným dítětem je podle § 47 odst. 1 písm. b) ZoZS též limitován. Povinnost poskytovatele zdravotní služby umožnit pobyt rodiči spolu s dítětem platí pouze ve chvíli *„pokud to zdravotnické zařízení umožňuje, pokud nebude narušeno poskytnutí zdravotní služby anebo pokud není takový pobyt podle jiného právního předpisu vyloučen.“*

[34] Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.

[35] PRUDIL, Lukáš. *Právo pro zdravotnické pracovníky*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 25.

2. Právní rámec péče o nezletilého pacienta ve zdravotnickém zařízení

2.1. Zdravotnické subjekty a služby

Poskytovatele zdravotní služby označuje § 2 odst. 1 ZoZS jako fyzickou či právnickou osobu, která získala podle zmíněného zákona oprávnění k poskytování zdravotní služby. Pro přiblížení se tak může jednat o státní příspěvkové organizace jakožto fakultní nemocnice, psychiatrické nemocnice či lázně a zařízení zřízené Ministerstvem zdravotnictví, obrany nebo spravedlnosti. Nemusí se ale jednat pouze o příspěvkové organizace státu, poskytovatelem může být i příspěvková organizace krajů, jejichž zřizovatelem je právě určitý kraj. Poskytovatel zdravotní služby může mít i formu obchodní společnosti, pokud je jeho plným nebo většinovým vlastníkem základní nebo vyšší územně samosprávný celek. Dalším, kdo tuto službu může poskytovat, je církev.[36] Od tohoto pojmu je však nutno odlišit tzv. zdravotnické zařízení, jelikož podle § 4 odst. 1 ZoZS, se jedná pouze o určitý prostor, ve kterém je zdravotní služba poskytována a nelze jej tak považovat za právnickou či fyzickou osobu na rozdíl od poskytovatele zdravotní služby.[37]

Dalším důležitým pojmem v této oblasti je zdravotnický pracovník, kterým se již rozumí konkrétní osoba, poskytující zdravotní péči, jakožto např. lékař, stomatolog, farmaceut nebo nelékařský zdravotnický pracovník. Tuto činnost vykonává na základě zákonem splněných podmínek, a to buďto jako zaměstnanec poskytovatele zdravotní služby, nebo jako osoba samostatně výdělečně činná. Mimo specifické požadavky potřebné pro vykonávání tohoto zdravotnického povolání je vždy třeba splnit základní 3 požadavky, a to zdravotní způsobilost, odbornou způsobilost a bezúhonnost.[38] Proto, aby byla zdravotní služba poskytnuta zdravotníky řádně, je třeba, aby postupovali lege artis. Lex artis je pojem, který je ve zdravotnictví běžně užívaný. Jeho definice je blíže definovaná v § 4 odst. 5 ZoZS, a zjednodušeně řečeno je požadováno, aby byla dodržena náležitá odborná úroveň při poskytnutí zdravotní služby.[39]

---

[36] TRÖSTER, Petr. In: KOLDINSKÁ, Kristina a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 122-123. Dostupné z: databáze beck.online.cz.
[37] BROUMOVÁ, Anna a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2021, § 4. Dostupné z: databáze codexis.cz.
[38] SVEJKOVSKÝ, Vojtek a kol. *Zdravotnictví a právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 109.
[39] PRUDIL, Lukáš. *Právo pro zdravotnické pracovníky*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 1-3.

Zdravotníci by měli postupovat také v souladu s etickými principy [40] a kodexy[41], jelikož děti lze považovat jako jednu z nejzranitelnějších skupin osob. Není ale možné zdravotní personál k etickému jednání donutit.[42] Užším pojmem je tzv. ošetřující zdravotnický pracovník. Je důležité, aby každému pacientovi byl přidělen konkrétní ošetřující zdravotní pracovník, který bude mít odpovědnost za průběh a koordinaci léčebného postupu a zároveň tak důkladnější drobnohled nad jeho zdravotním stavem.[43]

Výčet toho, co lze podřadit pod pojem zdravotní služba, je vymezen v § 2 odst. 2 a 3 ZoZS. Pod tento pojem spadá mimo jiné poskytování zdravotní péče zdravotními pracovníky a další činnosti jiných odborných pracovníků, které jsou učiněny v přímé souvislosti se zdravotní péčí. Zdravotní péče je následně definována v § 2 odst. 4 ZoZS, přičemž jejím cílem je zjednodušeně řečeno předcházet případným nemocím, učinit potřebný zdravotní výkon a zajistit tak co nejlepší zdravotní stav fyzické osoby. Zdravotní péče má 4 formy:

1) Ambulantní péče (§ 7 ZoZS) je službou, u které není třeba hospitalizace a dělí se na primární, specializovanou a zvláštní.
2) Jednodenní péče (§ 8 ZoZS) je forma, u které je již vyžadován pobyt na lůžku, ale není delší než 24 hodin.
3) Lůžková péče (§ 9 ZoZS) musí být poskytována v rámci nepřetržitého provozu a je uplatnitelná ve chvíli, kdy nestačí forma ambulantní péče a zároveň vzniká nutnost hospitalizace ve zdravotnickém zařízení. Dělí se na 4 typy péče, a to na akutní intenzivní, akutní standartní, následnou a dlouhodobou.

---

[40] Srov. Čtyři principy lékařské etiky v pediatrii podle lékaře Jaromíra Matějky. *Princip autonomie* založený na respektu práva pacienta rozhodovat podle jeho vlastního úsudku, přičemž za děti ve většině případů rozhoduje zákonný zástupce. Je důležité, aby zdravotníci dokázali oddělit svůj odborný názor a zohlednili rozhodovací schopnost rodičů, popř. dostatečně rozumově vyspělých dětí. *Princip beneficence* představuje vyléčení nemocného jako nejdůležitější faktor činnosti zdravotníka. Avšak u dětí, které jsou např. vážně nemocné či nevyléčitelné se psychický stav stává pro rodiče a děti často důležitějším hlediskem v rámci poskytnutí zdravotní služby. Zdravotní pracovník by tedy měl brát zřetel na jejich psychické potřeby a požadavky. Tím tak dojde ke spojení tohoto principu s principem autonomie. Předpokladem *principu nonmaleficence* je, aby lékař, ještě před poskytnutím zdravotní služby zvážil, zda by poskytnutím konkrétní péče nemohl pacientovi ublížit, a zda bude mít dostatečný přínos. *Princip spravedlnosti* se neuplatňuje v individuálním vztahu mezi pacientem a zdravotnickým pracovníkem, tudíž je pro mou práci nejméně podstatným. Zahrnuje v sobě několik dalších teorií a zaměřuje se zejména na organizační otázky v rámci zdravotnického systému. Citováno z: MATĚJEK, Jaromír. In: CHVÍLOVÁ WEBEROVÁ, Magdalena. *Etika v pediatrii a neonatalogii*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2023, s. 25-29.

[41] Jako základní etický kodex v oblasti péče o zdraví nezletilého dítěte lze považovat Úmluvu o právech dítěte spolu s Chartou práv dětí v nemocnici. Citováno z: NOVÁK, Ivan. In: PTÁČEK, Radek a kol. *Etika a komunikace v medicíně*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 151.

[42] CHVÍLOVÁ WEBEROVÁ, Magdalena. In: CHVÍLOVÁ WEBEROVÁ, Magdalena. *Etika v pediatrii a neonatalogii*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2023, s. 34.

[43] BROUMOVÁ, Anna a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2021, § 3. Dostupné z: databáze codexis.cz.

4) Péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta (§ 10 ZoZS) je provozována buďto jako návštěvní služba nebo domácí péče. [44]

Další hojně používaný pojem v mé práci je hospitalizace, proto je nutné ho zde vymezit. V případě hospitalizace je pacient přijat na lůžko na dobu zpravidla delší než 24 hodin a je mu tak poskytována lůžková péče, popř. jednodenní.[45] K hospitalizaci je vždy třeba písemného souhlasu pacienta (v případě nezletilého dítěte tedy souhlasu zákonného zástupce), pokud je tohoto jednání v rámci jeho zdravotního stavu schopný.[46]

Pacientem je považována fyzická osoba, které je poskytována zdravotní služba.[47] Obecně práva pacientů najdeme v již zmíněném zákonu o zdravotních službách, ale i v jiných zákonech, jakožto těch zdravotnických, tak jejich rozšíření v zákonech soukromoprávních, konkrétně v občanském zákoníku.[48] Přesto že pacientovo právní postavení je široce vymezeno v ustanoveních § 28 – § 42 ZoZS, který má veřejnoprávní povahu, právní vztah mezi ním a poskytovatelem zdravotní služby je vztahem soukromoprávním, a to v souvislosti se smlouvou o péči a zdraví. Občanský zákoník také mimo jiné vymezuje, že nejen pacient, ale každá fyzická osoba je nedotknutelná a do její tělesné a duševní integrity nemá právo nikdo zasáhnout bez jejího souhlasu, v případě dítěte tedy bez souhlasu zákonného zástupce.[49]

2.2. Nezletilé dítě a zákonný zástupce

Jako nezletilou osobu lze označit jedince, který nedovršil 18 roku věku. Nabytím zletilosti se dítě stává plně svéprávným a je tak způsobilým činit právní úkony. Dosažením této věkové hranice zaniká zákonnému zástupci rodičovská zodpovědnost.[50] Nelze ale zaměňovat pojem zletilost a svéprávnost, i přesto, že spolu úzce souvisí. Zletilost je pevně spojena s věkovou hranicí, tedy 18 let a nelze jí dosáhnout jiným způsobem. Svéprávností se rozumí způsobilost právně jednat, přičemž ji lze nabýt buďto právě dovršením zletilosti, uzavřením manželství nebo přiznáním soudu.[51] I přesto však, že není dítě plně svéprávným, je třeba zohledňovat jeho názor. Úmluva o právech dítěte v článku 12 odst. 1, zaručuje dítěti schopnému formulovat svůj

[44] SVEJKOVSKÝ, Vojtek a kol. *Zdravotnictví a právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 19-20.
[45] Tamtéž, s. 23.
[46] BROUMOVÁ, Anna a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2021, § 3. Dostupné z: databáze codexis.cz.
[47] § 3 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.
[48] TĚŠINOVÁ, Jolana. In: TĚŠINOVÁ, Jolana a kol. *Medicínské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 32.
[49] VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 303-304.
[50] HRUŠÁKOVÁ, Milana. Nabytí zletilosti. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
[51] ČUHELOVÁ, Kateřina. § 30. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání, 2. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

názor jej vyjádřit ve všech záležitostech, které se ho dotýkají. Nutnost zjišťovat názor nezletilého pacienta při poskytování zdravotní služby je též přímo zakotvena v § 35 odst. 1 ZoZS.

Zákonným zástupcem může být buďto rodič, nebo tzv. poručník, přičemž k jeho rozhodnutí v nikoli běžné záležitosti je potřeba souhlasu soudu.[52] Rodiče mají vůči nezletilému dítěti dle §858 ObčZ rodičovskou odpovědnost, která spočívá mimo jiné i v péči o zdraví dítěte a jeho zastupování, a je rozšířena několika zvláštními zákony, včetně zákona o zdravotních službách.[53] Rodič je tak oprávněný udělit svobodný informovaný souhlas s poskytnutím zdravotní služby[54] dítěti, na základě ustanovení § 93 odst. 2 ObčZ.[55]

I děti mají možnost poskytnout tento souhlas, jsou-li dostatečně rozumově a volně vyspělé a postačí-li k tomuto zákroku pouze souhlas dítěte. Dítě může například rozhodovat u preventivních prohlídek, běžných onemocněních,[56] či v případech které stanoví zákon (př. zákonem stanovená hranice 16 let, kdy nezletilá žena může rozhodnout o interrupci),[57] ale pokud by mělo dojít k závažnějšímu lékařskému zákroku, se kterým může být spojeno několik rizik a důsledků, bude zde třeba souhlasu rodiče. Případy, kdy rozhodují namísto dítěte zákonní zástupci, jsou v praxi častější. [58] Zároveň je nutné zmínit, že i přesto, že by byla poskytnuta zdravotní služba dítěti na základě jeho souhlasu, nevylučuje to možnost informovat zákonného zástupce o poskytnutí zdravotní služby či jeho zdravotním stavu. [59]

Může nastat situace, kdy dítě dosáhlo alespoň 14 let a výslovně nesouhlasí se stanoviskem rodiče. Zde nastává chvíle, kdy bude muset být věc projednána u soudu. Ke sporu může také dojít samozřejmě mezi rodiči, přičemž pokud jeden z nich vysloví významný nesouhlas, opět bude ležet konečné rozhodnutí na soudu. Avšak je nutné zmínit, že informovaného souhlasu stačí pouze od jednoho zákonného zástupce a zdravotní personál nemá za normálních okolností povinnost jej vyžadovat od obou.[60] Pokud by se ale jednalo o akutní či neodkladnou péči

---

[52] KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In: RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 30.
[53] NOVÁ, Hana. § 858. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání, 2. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
[54] Srov. § 34 odst. 1., zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.
[55] *„Zákonný zástupce může udělit souhlas k zásahu do integrity zastoupeného, je-li to k přímému prospěchu osoby, která není schopna dát souhlas sama.“*
[56] DOLEŽAL, Tomáš. In: TĚŠINOVÁ, Jolana a kol. *Medicínské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 55-56.
[57] SALAČ, Josef. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 252.
[58] DOLEŽAL, Tomáš. In: TĚŠINOVÁ, Jolana a kol. *Medicínské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 55.
[59] § 35 odst. 2., zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.
[60] SALAČ, Josef. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 252-253.

a nebylo by možné získat souhlas rodiče bez zbytečného odkladu, zdravotní služba bude poskytnuta na základě rozhodnutí ošetřujícího zdravotníka.[61]

2.3. Vnitřní řád

Vnitřní řád je druh vnitřního předpisu, upravující základní pravidla vnitřního pořádku určitého systému. Vnitřní předpisy nejsou obecně závazné, nejsou pramenem práva, mají interní charakter a musí být vždy v souladu s platnými právními předpisy. Specifikují práva a povinnosti již stanovené v platných právních normativních aktech. Aby byl vnitřní řád závazný, je třeba právního titulu jak k jeho vydání, tak k zavázání adresáta.[62]

Poskytovatelé zdravotních služeb upravují podmínky pro uplatnění pacientských práv právě vnitřním řádem, uzpůsobené chodu konkrétního zdravotnického zařízení. Tato interní pravidla poskytnutí zdravotní služby by měla být vždy označena v souhrnném dokumentu jako Vnitřní řád, a poskytovatel by tak neměl využívat jiné názvy, s jimiž se můžeme ještě někdy setkávat, jako např. Provozní či Domovní řád. Mohlo by tak dojít totiž k situaci, kdy by pacient porušoval vnitřní předpisy obsahem podobající se vnitřnímu řádu, ale vznikla by určitá problematika s odkazováním se na jeho porušení v souvislosti s § 48 odst. 2 písm. d) ZoZS, z důvodu právě jiného názvu. Pokud totiž pacient poruší vnitřní řád, je možné poskytnutí zdravotní služby ukončit (pokud se nejedná o neodkladnou péči).[63] Lze v něm upravit například pravidla pro rodiče doprovázející své dítě (hlášení příchodu/odchodu, místa, ve kterých je dovoleno se pohybovat, a naopak ve kterých ne, povinnost dozoru nad nezletilým doprovázejícím sourozencem…), epidemiologicko-hygienická pravidla[64], návštěvní hodiny, postupy zdravotnického personálu, režim návštěv na jednotku intenzivní péče (dále jen *„JIP“*) či anesteziologické a resuscitační oddělení (dále jen *„ARO“*), anebo třeba možnost rozhodnutí lékaře o omezení nepřetržitého kontaktu s dítětem pokud je to nutné v rámci provozních důvodů, zájmu dítěte či jiných pacientů.[65] Zákon o zdravotních službách přiznává pacientovi právo znát jeho obsah a zdravotnímu pracovníkovi ukládá povinnost toto právo umožnit, přičemž pacient se musí jeho pravidly řídit.[66]

---

[61] § 35 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.
[62] OSINA, Petr. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 43-45.
[63] MACH, Jan. Jaký smysl má vnitřní řád zdravotnického zařízení? *Tempus Medicorum* [online], 2012, roč. 21, č. 6, s. 28 [cit. 9. března 2024]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/casopis-clk.
[64] Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.
[65] MACH, Jan, MLYNÁŘOVÁ Dita. In: MACH, Jan a kol. *Univerzita medicínského práva*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 65-70.
[66] SALAČ, Josef. In: ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 215.

2.4. Stížnost

Právo podat stížnost proti postupu poskytovatele zdravotní služby či proti činnostem souvisejícími se zdravotní službou vychází z § 93 odst. 1 ZoZS, a slouží tak zejména pacientovi jako prostředek ochrany. Toto právo však náleží i dalším jiným osobám uvedené ve zmíněném ustanovení, písm. a) až d), přičemž mezi ně spadá i zákonný zástupce. Rodič nemá žádné časové omezení, do jaké chvíle lze nejpozději stížnost podat a zároveň mu není odepřena možnost vznést další na základě jiné platné právní úpravy, jakožto např. podle zákona č. 220/1991 Sb.[67] Stížnost lze považovat jako podnět, na základě kterého správní orgán daný postup prošetří, a případně učiní kroky vedoucí k nápravě. Stěžovateli ale nevzniká právní nárok na její kladné vyřízení a její posouzení je na daném správním orgánu. Nelze jej tak považovat jako opravný prostředek, jelikož jejím účelem není vydat rozhodnutí o právech a povinnostech.[68]

Stížnost sice vykazuje podobné znaky, zejména v procesním postupu, jako stížnost dle § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, [69] ale nelze jej pod toto ustanovení podřadit. ZoZS upravuje důležité rozdíly, a to například ve lhůtách, kdy dle § 93 odst. 3 písm. b) ZoZS, musí poskytovatel zdravotní služby vyřídit stížnost do 30 dnů (případně ji lze odůvodněně prodloužit o dalších 30 dnů), na rozdíl od § 175 odst. 5 správního řádu, ve kterém je maximální doba na vyřízení až 60 dnů, přičemž tuto lhůtu lze za určitých okolností též prodloužit.[70] Zároveň je nutné zmínit, že poskytovatele zdravotní služby nelze považovat za správní orgán a jejich činnost tak není výkonem veřejné správy. [71]

[67] ADAMEC, Martin. Stížnost podle zákona o zdravotních službách – vybrané aspekty. *Revizní a Posudkové Lékařství* [online], 2019, roč. 22, č. 1/2, s. 33 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: databáze Academic Search Ultimate.
[68] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. září 2014, sp. zn. 2 As 41/2014-47, body 10-11.
[69] Tamtéž, bod. 8.
[70] ADAMEC, Martin. Stížnost podle zákona o zdravotních službách – vybrané aspekty. *Revizní a Posudkové Lékařství* [online], 2019, roč. 22, č. 1/2, s. 34 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: databáze Academic Search Ultimate.
[71] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. září 2014, sp. zn. 2 As 41/2014-47, bod 8.

3. Analýza jednotlivých aspektů aktuální právní úpravy

Právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení je považováno za jedno z nejdůležitějších práv dítěte při poskytování zdravotní služby. U dětí v předškolním věku, tedy do 6 let, by jejich ubytování v případě hospitalizace mělo být umožněno vždy, pokud tomu tedy nebrání již zmíněné okolnosti omezující toto právo. Nevylučuje se tak ale možnost ubytovat rodiče společně s dítětem staršího věku.[72] Není totiž možné jednoznačně prohlásit konkrétní věkovou hranici, kdy dítě přestane mít potřebu přítomnosti svých rodičů. Dítě má s poskytnutím zdravotní služby často spojené pocity strachu a bolesti a může tak pro něj zdravotní péče představovat psychicky tíživou situaci. Načež přerušení kontaktu s rodičem může způsobit dítěti další významný stresor, který mu celý proces poskytnutí zdravotní péče o to více znepříjemní. Několik studií, uváděných ministerstvem zdravotnictví potvrzuje, že naopak přítomnost rodiče má zpravidla pozitivní dopad nejen na duševní stav dítěte, ale i na zvládání bolesti a jeho následnou rekonvalescenci. Pro rodiče, jež mají zájem v této chvíli provázet dítě, je nepřetržitý kontakt pozitivním aspektem, který může v zákonném zástupci vyvolat větší spokojenost s postupem zdravotního personálu a zmírnit strach o jejich dítě. [73]

Rodič tak může prožívat tyto nesnadné chvíle s dítětem nejen při hospitalizaci, závažných zákrocích v nemocnici apod., ale i při těch běžných zákrocích, jako je například očkování, návštěva u obvodního lékaře apod., při kterých tak má díky tomuto právu dohled nejen nad dítětem, ale i poskytovatelem zdravotní služby a celým jeho postupem.

3.1. Výjimky a podmínky omezení přítomnosti

V kapitole 1.2.1 jsem přiblížila, v jakých případech lze omezit nepřetržitý kontakt mezi rodičem a dítětem. Je tedy třeba se detailně zaměřit na tyto jednotlivé výjimky ustanovení § 28 odst. 3 písm. e) ZoZS při poskytování zdravotní služby.

Právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce lze uplatnit pouze tehdy, pokud je *„v souladu s jinými právními přepisy“*. Tento limit dle mého názoru nelze považovat jako problematický, jelikož účelem zákonodárce není nepřetržitý kontakt omezovat ale zajistit, aby byla zdravotní služba poskytnuta vždy řádně, a postup zdravotníků byl vždy lege artis. Zároveň jsem se v praxi nesetkala s ustanovením jiného právního předpisu, které by cíleně toto právo omezovalo. Proto je tento dovětek na místě a neshledávám zde potřebu změny.

---

[72] MACH, Jan a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zákon o specifických zdravotních službách. Praktický Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 224.

[73] Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.

Soulad s jinými právními předpisy však není jedinou podmínkou a pokračuje následovně: *„v souladu…s vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb"*. Zde můžeme hovořit o problematické části zmíněného ustanovení. § 46 odst. 1 písm. a) ZoZS říká: *„vnitřní řád nesmí zasahovat do práv pacienta nad míru, která je nezbytně nutná zejména pro řádný chod zdravotnického zařízení a respektování práv ostatních pacientů"*. Vzniká tedy otázka, co je míněno nezbytnou mírou a jak ji určit? Jedná se o neurčitý právní pojem, který je možný vyložit několika různými způsoby. Tato výjimka je kritizována, jelikož se lze jednoduše dostat do situace, kdy si ji poskytovatel vyloží dle své úvahy, stanoví vnitřním řádem určité konkrétní pravidlo omezující přítomnost rodiče, přičemž argumentem může být právě důvod, že by přítomnost mohla narušit poskytnutí zdravotní služby, a následně tak pak dojde v praxi k narušení těchto zaručených práv.[74]

Zároveň se ZoZS nezmiňuje v žádném ustanovení o možnosti pacienta vyjádřit se k obsahu vnitřního řádu.[75] V této oblasti se také dostáváme k nejasnostem, kdo je oprávněný činit kontrolu nad zákonností vnitřních předpisů, popřípadě tedy i kdo učiní potřebnou nápravu, a ke komu můžeme své pochybnosti směřovat. Úpravu těchto otázek totiž v právních předpisech též nenalezneme.[76] Jisté je ale to, že vnitřní řád nesmí být v rozporu se zákonem, nesmí tedy i upravovat pravidla, která by ze zákona nevyplývala a pokud by takové plnění zdravotní pracovník vyžadoval a odkazoval přitom na vnitřní řád, je třeba se bránit (jakým způsobem se dozvíme v kapitole 3.5.). Zároveň tak ale dochází ke kolizi, jelikož je zákonem, konkrétně v § 41 odst. 1 písm. b) ZoZS, vyžadováno dodržování vnitřního řádu ze strany pacienta, a je tak těžké najít balanc mezi tím, kdy je třeba ho dodržovat a kdy tato povinnost řídit se ním zaniká z důvodu toho, že upravuje pravidlo, které odporuje zákonu. Pro právního odborníka či osobu, která si náležitě prostudovala tuto úpravu je snadnější se orientovat v tom, co si poskytovatel zdravotní služby může dovolit ve vnitřním řádu upravit, a co naopak ne, ale laik si často nemusí být jistý, jak jednat podle práva. Proto je dle mého názoru třeba přesněji regulovat právní úpravu vnitřního řádu zdravotnického zařízení, aby toto široké hledisko nebylo zneužíváno. Je ale nutno zmínit, že pokud by pravidlo omezující přítomnost vnitřním řádem upraveno nebylo, ale i přesto by se zdravotní pracovník dopouštěl omezování tohoto práva s odkazováním na § 28 s tím, že přítomnost rodiče určitým způsobem omezuje poskytnutí zdravotní služby, má na to

[74] DOSTÁL, Ondřej. *Jaká je realita naplnění práva dítěte na doprovod rodičem v nemocnici?* [online]. tribune.cz, 27. července 2020 [cit. 13. března 2024]. Dostupné z: https://www.tribune.cz/komentare/jaka-je-realita-naplneni-prava-ditete-na-doprovod-rodicem-v-nemocnici/.
[75] Tamtéž.
[76] FRUMAROVÁ, Kateřina. Vnitřní předpisy, jejich „vnější" účinky a jiné problematické aspekty. *Acta Universitatis Carolinae* [online], 2020, roč. 66, č. 2, s. 33-35 [cit. 13. března 2024]. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23366478.2020.9.

zdravotní personál plné právo. Je však třeba vždy v konkrétní situaci objektivně zvážit, kdy přítomnost rodiče opravdu omezuje zdravotnické pracovníky a kdy dochází ke zneužívání této právní úpravy. Řešením je dle mého názoru řádná informovanost pacientů a rodičů, z jakého důvodu je třeba v dané chvíli jejich kontakt omezit, nikoli je pouze vykázat bez jakéhokoli vysvětlení. Řešením je rovněž řádné školení zdravotních pracovníků o potřebě přítomnosti rodiče.

V případě lůžkové či jednodenní péče jsem již v kapitole 1.2.1. vymezila, že je povinnost poskytovatele též limitována, a ustanovení § 47 odst. 1 písm. b) ZoZS uplatňuje opět výjimky, na které je třeba se zaměřit. Zdravotní personál může tedy odkázat znovu na to, že přítomností bude narušeno poskytnutí služby. Další výjimkou, která ale v § 28 upravena již není, a rozšiřují se tak možnosti, jak právo omezit, je, že pobyt s dítětem může být zajištěn pouze ve chvíli, kdy to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení. Tím může být míněn dostatek lůžek, dostatečný prostor a další jiné provozní důvody. Je důležité zdůraznit, že pokud pobyt rodiče opravdu není uskutečnitelný, neznamená to automaticky omezení nepřetržité přítomnosti, a takové pravidlo by mělo být, dle mého názoru, v ZoZS náležitě upraveno. Povinnost poskytovatele zajistit pobyt zákonnému zástupci spolu s hospitalizovaným dítětem je právní úpravou, která nepřetržitou přítomnost pouze rozšiřuje ale není s ním svázána. Zdravotní personál musí nebo by se alespoň měl vždy pokusit najít způsob, jakým přítomnost rodiče zajistí. Poslední výjimkou v tomto ustanovení je, že tento pobyt nesmí být vyloučen na základě jiného právního předpisu, který neshledávám problematickým, jelikož je vždy třeba dodržovat potřebné zákonné standardy, jak jsem již uvedla výše.

Metodický pokyn k přít. zák. zástupců tuto problematiku blíže rozebírá a zaměřuje se na praktické příklady. Uvádí, že přítomnost musí být zajištěna jak při ambulantní péči, tak při jednodenní či lůžkové péči, konkrétně i při poskytování intenzivní péče, výjimku představuje infekční oddělení, kdy přítomnost může být v nezbytném rozsahu podmíněna/omezena/příp. vyloučena. Nepřetržitou přítomnost rodiče lze také omezit při provádění operačních výkonů, z důvodů stavebně-technických, provozních či epidemiologicko-hygienických. Poskytovatel zdravotní péče si však ve svém vnitřním řádu sám upraví, zda zákonný zástupce může být přítomen při úvodu dítěte do anestezie, v jakém prostoru a za jakých podmínek. Doprovod rodiče ale nesmí být v žádné situaci nikdy na újmu zdraví dítěte. Na operační sál už zpravidla rodič nevstupuje a musí mu být umožněno setkání s dítětem po ukončení lékařského zákroku.[77]

[77] Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z:

3.2. Poplatky

Z hlediska provedení práva na nepřetržitý kontakt není ale rozhodný fakt pouze ten, že jde o nezletilé dítě, nýbrž problematika týkající se úhrady za ubytování doprovodné hospitalizované osoby, v našem případě tedy rodiče.[78] Zákonného zástupce v této oblasti můžeme klasifikovat jako tzv. průvodce pojištěnce v lůžkové péči. Každému průvodci je ubytování hrazeno ze zdravotního pojištění doprovázeného dítěte, pokud je ve věku do šesti let. U starších dětí je již nutný souhlas zdravotní pojišťovny, aby tato služba mohla být uhrazena.[79] Pokud by zdravotní pojišťovna tedy rozhodla, že pobyt zákonného zástupce nebude ze zdravotního pojištění dítěte hrazen, je třeba jej uhradit z vlastních finančních prostředků.

Výši poplatku za lůžko/přistýlku, popřípadě i za stravu si stanovuje poskytovatel sám, a to v ceníku poskytovaných služeb, který musí být uveřejněn způsobem přístupným pro pacienty dle § 47 odst. 2 b) ZoZS. Jedná se tak o určitý nadstandard, přičemž jeho úhrada je na svobodné úvaze klienta, v tomto případě tedy zákonného zástupce. O výši ceny však musí poskytovatel řádně informovat dle § 45 odst.2 a) ZoZS. Nadstandartní péče jako taková však nemá zákonnou úpravu, ani cenové rozpětí a není zákonem zakázána.[80] Zákon o veřejném zdravotním pojištění pouze upravuje ve svých přílohách, seznam nehrazených nebo hrazených za splnění určitých podmínek zdravotních výkonů zdravotní pojišťovnou. Zároveň regulaci cen poskytovaných zdravotních služeb provádí Ministerstvo zdravotnictví vyhláškami, přičemž tou zásadní je vyhláška č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami.

Poskytovatel zdravotní služby tak vychází z ústavně zaručeného pravidla *„Každý může činit to, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá“* a nezakazuje se tak možnost uzavřít smlouvu mezi poskytovatelem zdravotní služby a pacientem (u dítěte tedy zákonným zástupcem) o poskytnutí služby, nehrazené ze zdravotního pojištění.[81] A jelikož tato právní úprava není vymezena, je zcela zřejmé, že se ceny v různých zdravotnických zařízeních mohou výrazně lišit. Je však na rodiči, zda je dostatečně finančně zajištěný na to, aby si tento pobyt, popřípadě i stravu, hradil. Pokud je pro rodiče pobyt na lůžku

https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.

[78] MACH, Jan a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zákon o specifických zdravotních službách. Praktický Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 101.

[79] § 25 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[80] MACH, Jan. Uzákonit nadstandardy ve zdravotnictví? *Tempus Medicorum* [online]. 2023, roč. 32, č.1, s. 26-27 [cit. 16. března 2024]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/casopis-clk/198cs-2023-leden.

[81] Tamtéž.

příliš nákladný, neznamená to pro něj však důvod opustit dítě. V případě, že to zdravotnické zařízení umožňuje, může sedět na židli/křesle u lůžka, která/které nebude překážet zdravotníkům v poskytování zdravotní služby a bude tak k dispozici rodičům dítěte staršího 6 roku věku zdarma. Zde se však střetáváme s problematikou požadování úhrady za židli. Nastaly totiž situace, kdy poskytovatel zdravotní služby vyžadoval poplatek za sezení na židli, a tím tak zamezil možnosti naplnit toto právo zdarma. Ústavní soud vyjádřil ve svém nálezu, že neshledává jako protiústavní platby za služby poskytnuté nad rámec běžné provozní činnosti a zákonných povinností, vyplývající ze soukromoprávní dohody, avšak tyto částky musí být vždy přiměřené a nesmí odrazovat či omezovat od naplnění práva. Ústavní soud zároveň apeluje na to, že i přesto, že platba nebude předem uhrazena, nemůže mít vliv na výkon zaručeného práva. Zároveň musí poskytovatel zdravotní služby vždy doložit, jaké náklady mu s poskytnutím této nadstandardní služby vznikají.[82] V souvislosti s požadavkem úhrady za poskytnutí křesla či židle za účelem zajištění přítomnosti zákonného zástupce u dítěte, tento poplatek lze považovat jako určitý prostředek pro omezování a odrazování od zachování tohoto práva. Příkladem lze uvést poplatek vedený ve fakultní nemocnici Thomayerovy v Praze, kterou se zabýval Český Helsinský výbor.[83] Proto je dle mého názoru nutné vymezit v zákoně o zdravotních službách, že toto právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce musí být zajištěno vždy i bezplatným způsobem.

3.3. Praktické příklady porušení práva dítěte

Případů, kdy docházelo ve zdravotnickém zařízení k porušování práva dítěte na nepřetržitou přítomnost rodiče je nespočet, a to zejména při hospitalizaci v nemocnici na oddělení JIP a ARO. Problémem však často bylo, že se rodiče nechali zdravotnickým personálem přesvědčit, že se svým dítětem zůstat nemohou nebo že to pro dítě bude lepší. Jelikož rodiče takovému zdůvodnění ze strany zdravotnického personálu důvěřovali, tak navzdory ochotě s dítětem ve zdravotnickém zařízení zůstat, toto dítě opustili. Načež pak v budoucnosti docházelo k psychickým problémům u dětí z důvodu absence rodiče. Touto problematikou se začala intenzivně zaobírat v roce 2022 známá osobnost Tereza Salte, která do veřejného prostoru vnesla myšlenku, že se rodiče musí bránit proti těmto nezákonným postupům a chránit tak právo svého dítěte. Tereza Salte je matkou nezletilého syna, který je onkologicky nemocný, a musí tak podstupovat nespočet závažných lékařských zákroků.

[82] Nález Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15, body 19-20.
[83] Český helsinský výbor. *Otevřený dopis řediteli Fakultní Thomayerovy nemocnice s výzvou na zrušení poplatku za "sezení doprovodu u postele nemocného dítěte"* [online]. helcom.cz [cit. 16. března 2024]. Dostupné z: https://helcom.cz/otevreny-dopis-thomayerova-nemocnice/.

V jednom z rozhovorů uvádí, že o tomto právu zůstat s dítětem ze strany zdravotníků ani nebyla informována, byla spíše nežádoucím hostem a sama musela své právo důrazně prosadit, aby jí bylo umožněno s dítětem zůstat přes noc na oddělení chirurgické JIP. Zdravotní personál umožnil s dítětem být po celý den, avšak v noci vyžadoval, aby oddělení opustila, i přesto, že syn Matheo byl v té době pouze rok a půl starý. Nakonec jí byla poskytnuta alespoň židle, na které mohla přečkat noc.[84] Další osobou, které se v médiích dostalo slovo, byla Lenka Konkoľová, které také nebylo dovoleno být doprovodem její dcery s tím, že její přítomnost dítěti neprospěje. Rok a půl roční Tea, se léčila se zánětem mozkových blan a byla hospitalizována na klinice infekčních nemocí. Paní Konkoľová se však po úvaze ještě tentýž den vrátila do nemocnice a vyžadovala s dcerou zůstat. Zdravotní personál paní Konkoľové nakonec umožnil přespat na dece a až pátý den ji poskytl rozkládací postel, přičemž na ní mohla spát v době osmé hodiny večera do šesté hodiny ráno. V obou případech zdravotní sestry vzbuzovaly v matkách pocit, že je jejich přítomnost nežádoucí. [85] U těchto dvou konkrétních případů tedy došlo nejen k omezení práva dítěte na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce, ale i k neetickému přístupu zdravotnických pracovníků. Shledávám zde ze strany zdravotního personálu nedostatečnou míru informovanosti o chodu daného oddělení a právech dětí a rodičů, a také nízkou (ne-li žádnou) míru podpory a povzbuzení k podílení se na péči o dítě ve zdravotnickém zařízení.

Na tuto problematiku tak začalo vznikat čím dál více článků, rozhovorů apod., a šířila se tak mezi médii, čímž se dostala do podvědomí širší veřejnosti. Napovrch začaly plynout další případy, kdy rodiče museli například přerušit kontakt se svým dítětem na 10 dní, což je pro spoustu lidí naprosto nepředstavitelnou situací a naprosto tak odporuje ustanovení nepřetržité přítomnosti. Vznikl tak určitý tlak na ministerstvo zdravotnictví a výsledkem bylo vydání již zmíněného metodického pokynu k přít. zák. zástupců.[86]

Došlo mimo jiné taky k situacím, kdy byli rodiče při jednodenní či lůžkové péči považováni za návštěvu v souvislosti s § 28 odst. 3 písm. i) ZoZS, a zdravotní personál tak zákonného zástupce odkazoval na návštěvní hodiny a omezil jeho nepřetržitý kontakt s dítětem.

---

[84] VESELOVSKÝ, Martin. *Salte: Být se synem v nemocnici jsme museli vybojovat. Říkali, že mu bez nás bude líp* [online]. video.aktualne.cz, 14. října 2022, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://video.aktualne.cz/dvtv/salte-byt-se-synem-v-nemocnici-jsme-museli-vybojovat-rikali/r~c3c384004b4111eda3c0ac1f6b220ee8/.

[85] GRIČOVÁ, Andrea. *168 hodin: „Běžte domů, tady nepomůžete." Přítomnost rodičů u dětí v nemocnici nemusí být vždy samozřejmá* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 3. října 2022, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/168-hodin-bezte-domu-tady-nepomuzete-pritomnost-rodicu-u-deti-v-nemocnici-nemusi-byt-vzdy-samozrejma-16008.

[86] Srov. RICHTEROVÁ, OLGA. *Rodiče nejsou návštěva. Usnadňujeme jejich pobyt v nemocnicích. Jak?* [online]. medium.seznam.cz, 15. června 2023, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://medium.seznam.cz/clanek/olga-richterova-rodice-nejsou-navsteva-usnadnujeme-jejich-pobyt-v-nemocnicich-jak-10710.

Rodiče však nelze považovat jako návštěvu,[87] jelikož jeho nepřetržitá přítomnost vyplývá nejen z § 28 odst. 3 písm. e) 1. ZoZS, ale rodič je mimo jiné oprávněnou osobou k přijímání informací o zdravotním stavu dítěte dle § 31 odst. 5 ZoZS, a k podávání souhlasu k poskytnutí zdravotní služby, vyplývající z § 35 ZoZS. Nelze tak spojit pojem pouhé návštěvy a zákonného zástupce v jednu osobu. Proto pokud rodič nemá možnost být hospitalizovaný s dítětem celé dny, je třeba mu umožnit mimo návštěvní hodiny styk s dětským pacientem. Zároveň je však nutné dbát na pravidla stanovené vnitřním řádem a nenarušovat tak léčebný režim a pobyt ostatním osobám.

V různých internetových fórech a debatách jsem narazila i na otázku, zda má otec právo být přítomen spolu s matkou při ošetřování dítěte. Právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce, jak jsem již zmínila, náleží oběma, bez ohledu na pohlaví a pokud je tak jeden z rodičů vykazován z ordinace například při ambulantní péči u obvodního lékaře, nelze jej považovat za postup podle práva. Problematickým faktorem z pohledu právní úpravy jsou opět limity, jakožto například argument lékaře, že není zdravotnické zařízení dostatečně prostorově velké pro přítomnost obou osob. Toto vyhodnocení je dle mého názoru omezeno určitým subjektivním pohledem. Ze strany zdravotnického personálu bych právo na takové zdůvodnění omezila jen ve chvíli, kdy by mohlo být přítomností obou rodičů skutečně narušeno poskytnutí zdravotní služby. Avšak takovou situaci, kdy by ordinace byla natolik prostorově malá, aby nepojala o jednoho rodiče navíc, si jen ztěžka dokážu představit. Dle mého názoru je tedy třeba upravit znění právní úpravy v souvislosti s počtem přítomných osob. ZoZS toto právo svěřuje zákonnému zástupci v jednotném čísle, přičemž tak vyznívá, že náleží pouze jednomu z rodičů. To je dle mého názoru třeba regulovat a opravit znění ve zmíněných ustanoveních na nepřetržitou přítomnost zákonných zástupců, tedy v množném čísle, pro zamezení omezování přítomnosti jednoho z rodičů.

Může však dojít i k situaci, kdy zdravotní personál ne svou vlastní vinou právo na nepřetržitou přítomnost omezí v případě hospitalizace dítěte, a to z důvodu nedostatku lůžek. V této chvíli, pokud zákonný zástupce a dítě opravdu stojí o nepřetržitý kontakt, může být řešením poskytnutí alespoň židle, na které zákonný zástupce přečká pobyt svého dítěte i přes určitý diskomfort. Není však možné, aby omezená kapacita byla jediným důvodem pro omezení tohoto práva.

Hlavním problémem však je, že i přes aktuálně nově vydaný metodický pokyn k přít. zák. zástupců, jež má zajistit sjednocený přístup všech zdravotních pracovníků, dochází stále asi v polovině zdravotnických zařízení k jejímu porušování. Ke zlepšení přístupu by tak měla

[87] Srov. Zpráva o šetření ve věci vyřízení stížnosti na postup nemocnice při neumožnění přítomnosti zákonného zástupce u nezletilé na pokoji před operací ze dne 27. července 2021, sp. zn. 1000/2021/VOP/BV.

pomoci připravovaná novela zákona o zdravotních službách a taky plán Českého helsinského výboru vyzvat nemocniční zařízení k podpisu nového memoranda.[88]

3.4. Stížnosti a jiné možnosti, jak se bránit

Právo dítěte na nepřetržitou přítomnost rodiče je sice čím dál diskutovanějším tématem ve veřejném prostoru, ale s tímto problémem se i více než obvykle začal setkávat Veřejný ochránce práv (dále jen *„VOP“*). Je však nutné zmínit, že VOP nemá oprávnění zasáhnout do postupu zdravotnického zařízení. Pacient či jiná osoba, které bylo zasaženo do jeho práv, má možnost podat stížnost proti postupu zdravotnického personálu. Po neúspěšném vyřízení se může poté obrátit na příslušný správní orgán který udělil poskytovateli oprávnění k výkonu zdravotní služby. Až následně po vyčerpání těchto prostředků, se lze obrátit na VOP. Ten je však oprávněný se zabývat pouze postupem správního orgánu, nikoli poskytovatele zdravotních služeb, a jeho šetření by tak nemělo na poskytovatele přímý dopad.[89]

Pokud je tedy podána stížnost, prošetří ji a následně vyřídí právě poskytovatel zdravotní služby, což může být často problematické. V případě nemocničního zařízení ji sice zpravidla vyřizuje nadřízená osoba, avšak např. lékaři, kteří vlastní svou ordinaci, se jí zabývají sami,[90] a chybí tak přehodnocení situace z perspektivy jiného člověka. Pokud vynecháme několik výjimek stanovených zákonem, tak nejkratší možnou lhůtou, ve které lze vyřídit stížnost, je 30 dnů,[91] což je opět pro rodiče nežádoucí fakt. Pokud se setká rodič s omezováním styku s dítětem, tak je žádoucí tento problém vyřídit ihned, a ne čekat na uplynutí lhůty. Nevyhovuje této situaci ani to, že zákon poskytovatele nezavazuje vydat rozhodnutí, ale pouze upravuje lhůty pro vyřízení a případné postupy a instituty ke zjednání nápravy.[92] Pokud však o stížnosti rozhodne, jedná se o určité vyrozumění stěžovatele a nelze jej považovat za rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního,[93] a není možné se tak dožadovat přezkumu ve správním soudnictví.[94] Stížnost bude tedy nápomocná zejména

---

[88] VANĚK, Jakub. *Některé nemocnice znemožňují pobyt rodičů s dětmi, na porušení metodiky upozorňuje kampaň* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 19. února 2024 [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/nemocnice-nedodrzuji-metodiku-ministerstva-ohledne-pobytu-rodicu-s-detmi-chv-spustil-novou-kampan-346242.

[89] DOSTÁLOVÁ, Petra. Mohu být se svým dítětem v nemocnici? Aneb přítomnost zákonných zástupců u nezletilých pacientů v praxi veřejného ochránce práv. *Právo a rodina* [online], 2022, roč. 24, č. 7, s. 26 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

[90] ADAMEC, Martin. Stížnost podle zákona o zdravotních službách – vybrané aspekty. *Revizní a Posudkové Lékařství* [online], 2019, roč. 22, č. 1/2, s. 34 [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: databáze Academic Search Ultimate.

[91] § 93 odst. 3 písm. b) a § 94 odst. 1 písm. a) 1., zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.

[92] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. srpna 2015, sp. zn. 10 As 90/2015-35, bod 8.

[93] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. září 2014, sp. zn. 2 As 41/2014-47, bod. 13.

[94] Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. ledna 2014, sp. zn. 22 Ad 7/2014-12, část B.

s ohledem na budoucí zlepšování přístupu personálu, nikoli v momentální situaci, ve které by se potenciální dětský pacient a rodič nacházeli.

Pokud ale má rodič iniciativu zabránit těmto postupům i v budoucnu a zároveň dosáhnout určitého zadostiučinění, a stížnosti nevedly ke zdárnému konci, lze se vydat soudní cestou, a to podáním občanskoprávní žaloby. Ještě ale před podáním žaloby je doporučováno pokusit se vyřešit spor mimosoudně. Pokud k dohodě nedojde, žalobou může zákonný zástupce docílit nejen náhrady škody, ale například i medializování daného problému. [95]

Jak se ale tedy může zákonný zástupce bránit, aniž by se dopustil porušení platné právní úpravy, v situaci, kdy je dítěti poskytována zdravotní služba ve zdravotnickém zařízení a rodič je nucen své dítě opustit, i přesto, že na přítomnost má v dané chvíli právo? Tento praktický postup v již v zákonné úpravě a vydaném metodickém pokynu k přít. zák. zástupců chybí. Proto se spousta osob s touto otázkou obrací na právní odborníky, neziskové organizace či jiné skupiny. Za prvé se nesmí nechat odradit ani zastrašit. Měl by asertivně projevit znalost práva svého dítěte a obeznámit zdravotní personál, že pokud toto právo neumožní, podá na toto zařízení stížnost. Samozřejmě je nutné zdůraznit, že i zákonný zástupce musí dodržovat určité etické zásady a nenarušovat svým projevem chod zdravotnického zařízení a poskytování zdravotní služby (je nutné se tedy zdržet jakéhokoli typu agresivního chování). V případě, že má rodič strach, tak v rámci ochrany a zájmu dítěte může tento protiprávní postup zdravotnického personálu nahrát na mobilní telefon či jiné zařízení, přičemž nahrávka může sloužit v budoucnu jako důkazní prostředek.[96] Z nálezů Ústavního soudu totiž vychází, že zvukový záznam učiněný bez souhlasu zdravotníka lze považovat za přípustný důkaz, jelikož dítě a zákonný zástupce jsou v tomto případě slabší stranou, cílem je hájit práva nezletilé osoby a získat tak určitý prostředek ochrany,[97] a jednal by tak rodič v souladu s ustanovením § 88 odst.1 ObčZ.[98] Zároveň dle Nejvyššího správního soudu nelze považovat za projev osobní povahy výkon povolání, obchodní či veřejné činnosti, [99] a tak záznamem nemůže dojít k zasažení do zaručeného práva dle § 81 ObčZ.

---

[95] BURIÁNEK, Aleš, MACH Jan. In: MACH, Jan a kol. *Univerzita medicínského práva*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 209.

[96] DAŇKOVÁ, Klára. *Pacient si mě natáčí mobilem. Má na to právo*? [online]. tribune.cz, 15. listopadu 2016 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: https://www.tribune.cz/zdravotnictvi/pacient-si-me-nataci-mobilem-ma-na-to-pravo/.

[97] RYŠKA, Michal. § 88. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání, 2. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

[98] *„Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob."*

[99] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

Pokud by poskytovatel zdravotní služby zvýšil tlak na zákonného zástupce výhružkami policií, není třeba se obávat a zachovat klidnou mysl, jelikož rodič hájí práva svého dítěte a nedopouští se tak přestupku, jak již vyplývá z ustanovení uvedených v předchozích kapitolách. Naopak pokud by však došlo k určité agresi ze strany zdravotníka, a nebylo by možné spor vyřešit jiným způsobem, může se sám rodič obrátit na policii, jelikož mu je bráněno v plnění zaručených práv. Poskytovatel zdravotní služby se neumožněním přítomnosti tak sám dopouští přestupku dle § 117 odst. 1 písm. h) ZoZS, který je však oprávněný projednat orgán, který poskytovateli udělil oprávnění k poskytování zdravotní služby dle § 118 písm. b) ZoZS. Určitou podporou a pomocí mohou být právě i různé neziskové organizace, právní poradci zaměřující se na tuto oblast či jiné poradenské skupiny, které se tímto problémem zabývají. Příkladem lze uvést Sdružení Klíček, Český helsinský výbor, nebo Ligu lidských práv, které v případě nouze mohou poradit např. na telefonní lince, jakým způsobem postupovat a zároveň poučit o právech rodiče a dítěte.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vymezit, z jakých právních předpisů právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení plyne a za jakých okolností může být omezeno. V bakalářské práci jsem v první kapitole vymezila obecně zdravotnické právo a právní úpravu v oblasti zdravotnictví. Následně jsem se zaměřila výlučně na práva dětí, a v historické návaznosti jsem vymezila jednotlivé mezinárodní dokumenty, které se v průběhu století staly základem pro právní regulaci nepřetržité přítomnosti rodiče dítěte čerpající zdravotnickou péči ve zdravotnickém zařízení pro jednotlivé státy. Z historického vývoje vyplývá významný posun ve vnímání potřeby zvláštní ochrany dětí a jejich práv. Od původního vymezení základních potřeb dětí Deklarací práv dítěte, se práva nezletilých osob rozšířila do všech oblastí jejich života. Mezinárodní dokumenty se staly v průběhu let nejen nezávaznými morálními a etickými principy, ale i právním základem pro zachování dětských práv všem dětem bez rozdílu.

Je právo dítěte absolutním a pokud ne, jaké má limity? Na tuto otázku jsem odpověděla částečně již v první kapitole a došla jsem k jejímu zjištění rozborem ustanovení zákona o zdravotních službách. § 28 odst. 3 písm. e) 1. ZoZS in fine stanovuje několik výjimek, za jejichž okolností lze právo omezit a nelze jej tak považovat jako absolutní. Jako limity práva dítěte na nepřetržitý kontakt s rodičem lze považovat soulad s dalšími právními předpisy, vnitřním řádem a narušení poskytnutí zdravotních služeb přítomností zákonného zástupce. Tyto výjimky jsem analyzovala v kapitole třetí, a u některých z nich jsem shledala potřebu nápravy.

Za účelem nezaměňování jednotlivých pojmů a porozumění textu jsem v kapitole druhé vymezila několik důležitých pojmů, jež jsou zároveň právním rámcem pro poskytování zdravotní služby nezletilému pacientovi. Definovala jsem tak poskytovatele zdravotních služeb, kterého nelze zaměňovat se zdravotnickým zařízením, popsala jsem, kdo může být označován jako zdravotnický pracovník a jaké druhy zdravotní služby, respektive zdravotní péče zákon o zdravotních službách rozlišuje. Dále jsem popsala hospitalizaci, kdo je označován jako pacient a z jakých právních předpisů mu vyplývají jednotlivá práva. V následujících podkapitolách jsem se poté zaměřila na nezletilé dítě a zákonného zástupce, co je míněno vnitřním řádem, přičemž jsem se zaměřila na jeho právní povahu a možnosti jeho obsahu. Posledním pojmem je stížnost, u níž jsem popsala, kdo je oprávněný ji podat, proti komu, na základě jakého zákona a její právní povahu.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala konkrétně jednotlivými aspekty právní úpravy a prováděla analýzu těchto ustanovení, které shledávám jako úplně či částečně problematické. Na základě analýzy jsem tak byla schopna odpovědět na výzkumné otázky.

Je možné přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení zpoplatnit? Došla jsem ke zjištění, že toto právo lze zpoplatnit, jakožto např. při pobytu s hospitalizovaným dítětem staršího 6 let. Dle mého názoru je ale nutné zajistit vždy způsob zajišťující toto právo bezplatně. Právní základ vyplývá jak z českých právních předpisů, tak z mezinárodních smluv a není tak možné omezovat právo dítěte na nepřetržitou přítomnost rodiče finančními prostředky.

Je právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce porušováno? Hlubokou rešerší a uvedením několika příkladů jsem usoudila, že právo porušováno stále je. Veškeré uvedené případy jsem přehodnotila na základě platné právní úpravy, judikatury a stanovisek Veřejného ochránce práv.

Jakým způsobem je případně možné se proti porušování práva dítěte bránit? Z mé práce vyplynulo, že zákon přiznává pacientovi právo bránit se stížností, popř. občanskoprávní žalobou. Uvedla jsem také způsob, jak chránit svá práva při konfrontaci se zdravotním personálem, aniž by se zákonný zástupce dítěte dopustil porušení právních předpisů, jelikož jsem došla ke zjištění, že právní úprava této otázky chybí.

Na mou hlavní výzkumnou otázku „*Jak aktuální česká právní úprava ovlivňuje uplatňování práva dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení?*“ lze tedy odpovědět tak, že její časté využívání neurčitých pojmů, širokých hledisek a nedefinování významných otázek spěje často k vlastnímu uvážení poskytovatele zdravotních služeb či zdravotního personálu, což může vést, a často tak i vede, k jejímu zneužití a následnému zamezení uplatnění tohoto práva.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: databáze beck-online.cz
2. CHVÍLOVÁ WEBEROVÁ, Magdalena. *Etika v pediatrii a neonatalogii*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2023, 516 s.
3. JAKEŠOVÁ PETRA a kol. *Právní gramotnost v medicíně*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 437 s.
4. KOLDINSKÁ, Kristina a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 289 s. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
5. MACH, Jan a kol. *Univerzita medicínského práva*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, 232 s.
6. OSINA, Petr. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, 240 s.
7. PRUDIL, Lukáš. *Právo pro zdravotnické pracovníky*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, 155 s.
8. PTÁČEK, Radek a kol. *Etika a komunikace v medicíně*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 528 s.
9. RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 213 s.
10. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné Správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 512 s.
11. SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, 576 s.
12. SVEJKOVSKÝ, Vojtek a kol. *Zdravotnictví a právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 456 s.
13. ŠUSTEK, Petr a kol. *Zdravotnické právo.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 852 s.
14. TĚŠINOVÁ, Jolana a kol. *Medicínské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 494 s.
15. VARVAŘOVSKÝ, Pavel. *Základy práva: o právu, státě a moci*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 400 s.

Komentáře

16. BROUMOVÁ, Anna a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2021. Dostupné z: databáze codexis.cz.

17. MACH, Jan a kol. *Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zákon o specifických zdravotních službách. Praktický Komentář.* 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, 799 s.
18. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání, 2. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Příspěvek ve sborníku

19. BŮŽEK, Antonín. Století dítěte a práva dítěte. In: SYCHROVÁ, Adriana a kol. Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník ze II. sympozia o vývoji sociální pedagogiky 16. dubna 2009. Pardubice: Univerzita Pardubice Fakulta filozofická, 2009, s. 42-53.

Články v odborných časopisech

20. ADAMEC, Martin. Stížnost podle zákona o zdravotních službách – vybrané aspekty. *Revizní a Posudkové Lékařství* [online], 2019, roč. 22, č. 1/2, 31-38 s. [cit. 10. března 2024]. Dostupné z: databáze Academic Search Ultimate.
21. DOSTÁLOVÁ, Petra. Mohu být se svým dítětem v nemocnici? Aneb přítomnost zákonných zástupců u nezletilých pacientů v praxi veřejného ochránce práv. *Právo a rodina* [online], 2022, roč. 24, č. 7, s. 26 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.
22. FRUMAROVÁ, Kateřina. Vnitřní předpisy, jejich „vnější“ účinky a jiné problematické aspekty. *Acta Universitatis Carolinae* [online], 2020, roč. 66, č. 2, s. 23-35 [cit. 13. března 2024]. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23366478.2020.9.
23. MACH, Jan. Jaký smysl má vnitřní řád zdravotnického zařízení? *Tempus Medicorum* [online], 2012, roč. 21, č. 6, 35 s. [cit. 9. března 2024]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/casopis-clk.
24. MACH, Jan. Uzákonit nadstandardy ve zdravotnictví? *Tempus Medicorum* [online]. 2023, roč. 32, č.1, 43 s. [cit. 16. března 2024]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/casopis-clk/198cs-2023-leden.
25. ZACHAROVÁ, Eva. Práva dětského pacienta v ošetřovatelské péči. *Pediatrie pro praxi* [online], 2010, roč. 11, č. 5, s. 334-335 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.pediatriepropraxi.cz/pdfs/ped/2010/05/13.pdf.

Internetové zdroje

26. Český helsinský výbor. Otevřený dopis řediteli Fakultní Thomayerovy nemocnice s výzvou na zrušení poplatku za “sezení doprovodu u postele nemocného dítěte" [online].

helcom.cz [cit. 16. března 2024]. Dostupné z: https://helcom.cz/otevreny-dopis-thomayerova-nemocnice/.

27. DAŇKOVÁ, Klára. *Pacient si mě natáčí mobilem. Má na to právo*? [online]. tribune.cz, 15. listopadu 2016 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: https://www.tribune.cz/zdravotnictvi/pacient-si-me-nataci-mobilem-ma-na-to-pravo/.
28. DOSTÁL, Ondřej. *Jaká je realita naplnění práva dítěte na doprovod rodičem v nemocnici?* [online]. tribune.cz, 27. července 2020 [cit. 13. března 2024]. Dostupné z: https://www.tribune.cz/komentare/jaka-je-realita-naplneni-prava-ditete-na-doprovod-rodicem-v-nemocnici/.
29. European Association for Children in Hospital. *History of EACH* [online]. each-for-sick-children.org [cit. 6 března 2024]. Dostupné z: https://each-for-sick-children.org/history/.
30. GRIČOVÁ, Andrea. *168 hodin: „Běžte domů, tady nepomůžete.“ Přítomnost rodičů u dětí v nemocnici nemusí být vždy samozřejmá* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 3. října 2022, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/168-hodin-bezte-domu-tady-nepomuzete-pritomnost-rodicu-u-deti-v-nemocnici-nemusi-byt-vzdy-samozrejma-16008.
31. HOFSCHNEIDEROVÁ, Anna. *Ochrana práv dětí v konfliktu se zákonem v mezinárodněprávních dokumentech* [online]. Brno: Liga lidských práv, 2014, 112 s. Dostupné z: https://llp.cz/wp-content/uploads/Ochrana_prav_deti_v_konfliktu_se_zakonem_v_mezinarodnepravnich_dokumentech.pdf.
32. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Práva hospitalizovaných dětí* [online]. mpsv.cz [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/web/cz/prava-hospitalizovanych-deti.
33. Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb* [online]. mzcr.cz, 1. června 2023 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf.
34. RICHTEROVÁ, OLGA. *Rodiče nejsou návštěva. Usnadňujeme jejich pobyt v nemocnicích. Jak?* [online]. medium.seznam.cz, 15. června 2023, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://medium.seznam.cz/clanek/olga-richterova-rodice-nejsou-navsteva-usnadnujeme-jejich-pobyt-v-nemocnicich-jak-10710.

35. VANÍČKOVÁ, Eva. *Deklarace práv dítěte*. vlada.gov.cz [online], 10. listopadu 2009 [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560/.
36. VANĚK, Jakub. *Některé nemocnice znemožňují pobyt rodičů s dětmi, na porušení metodiky upozorňuje kampaň* [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 19. února 2024 [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/nemocnice-nedodrzuji-metodiku-ministerstva-ohledne-pobytu-rodicu-s-detmi-chv-spustil-novou-kampan-346242.
37. VESELOVSKÝ, Martin. *Salte: Být se synem v nemocnici jsme museli vybojovat. Říkali, že mu bez nás bude líp* [online]. video.aktualne.cz, 14. října 2022, [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: https://video.aktualne.cz/dvtv/salte-byt-se-synem-v-nemocnici-jsme-museli-vybojovat-rikali/r~c3c384004b4111eda3c0ac1f6b220ee8/.

České právní předpisy

38. Listina základních práv a svobod vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
39. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů.
40. Zákon č. 20/1966 Sb., o péči a zdraví lidu, ve znění zákona č. 466/2011 Sb.
41. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších přepisů.
42. Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
43. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
44. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
45. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Stanoviska Veřejného ochránce práv:

46. Zpráva o šetření ve věci vyřízení stížnosti na postup nemocnice při neumožnění přítomnosti zákonného zástupce u nezletilé na pokoji před operací ze dne 27. července 2021, sp. zn. 1000/2021/VOP/BV.
47. Zpráva o zjištění diskriminace ze dne 22. prosince 2016, sp. zn. 3973/2015/VOP.

Judikatura

48. Nález Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15.

49. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. září 2014, sp. zn. 2 As 41/2014-47.
50. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. srpna 2015, sp. zn. 10 As 90/2015-35.
51. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. ledna 2014, sp. zn. 22 Ad 7/2014-12.
52. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

Mezinárodní právní úprava:

53. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.
54. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.
55. Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 96/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně, ve znění pozdějších předpisů.
56. Usnesení Valného shromáždění OSN č. DE01/48, Všeobecná deklarace lidských práv.
57. Usnesení Valného shromáždění OSN č. DE01/59, Deklarace práv dítěte.
58. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů.
59. Ženevská deklarace práv dítěte (*Geneva Declaration of the Rights oof the Child*) přijatá dne 26. září 1924 Společností národů [online]. un-documents.net [cit. 6. března 2024]. Dostupné z: http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení. První kapitola vymezuje základní právní úpravu, ze které právo dítěte vychází. Následující kapitola vymezuje v obecné rovině jednotlivé pojmy, potřebné pro pochopení následujících částí práce. A v poslední kapitole je již prováděna analýza problematických aspektů účinné právní úpravy s využitím praktických příkladů. Cílem mé bakalářské práce je vymezit, z jakých právních předpisů právo dítěte na přítomnost zákonného zástupce ve zdravotnickém zařízení plyne a za jakých okolností může být omezeno.

Abstract

The bachelor thesis focuses on the right of the child to the presence of a legal representative in a mecial facility. The first chapter defines the basic legal framework on which the child's right is based. The following chapter defines, in general terms, the various concepts necessary for understanding the following parts of the thesis. And in the last chapter, an analysis of the problematic aspects of effective legislation is already carried out using practical examples. The aim of my bachelor's thesis is to define from which legal regulations the right of a child to the presence of a legal representative in a medical facility arises and under what circumstances it can be limited.

Klíčová slova

právo dítěte, nepřetržitá přítomnost, práva dětí, zákonný zástupce, nezletilý pacient, poskytovatel zdravotní služby, zdravotní služba, zdravotnický pracovník, hospitalizace, zdravotnické zařízení, vnitřní řád, poplatky, stížnost

Key words

the right of the child, continuous presence, children's rights, legal representative, minor patient, health service provider, health service, health worker, hospitalization, medical facility, internal rugulations, fees, complaint